

### **Maandag 10 maart**

Na een voortvarende vlucht landden we om 3 uur 's middags in Tel Aviv. De zon scheen en heette ons welkom in het Beloofde Land, het Land van de Bijbel.

Het land waardoorheen we zouden pelgrimeren, onze voeten zettend in het 5<sup>e</sup> Evangelie. Het Evangelie volgens Matteüs, Markus, Lukas en Johannes heeft zich hier afgespeeld. Deze bijzondere, heilige plaatsen zouden wij nu mogen gaan bezoeken.

Waar kun je een reis door dit land beter beginnen dan in Jaffa? De oudste zeehaven ter wereld waar eeuwenlang goederen en mensen zijn binnengekomen, op hun reis naar Jeruzalem.

Boven het graf van Tabitha vierden we de Eucharistie om God te vragen deze reis voor ons zo te laten worden dat wij, net als Tabitha, de Blijde Boodschap concreet weten te maken in daden van naastenliefde.

Na ons eerste diner met heerlijke lokale gerechten, bracht de bus ons naar ons hotel in Tiberias, direct aan het Meer van Galilea gelegen.

### **Dinsdag 11 maart.**

En dat hebben we geweten! Wat een onvoorstelbaar mooi begin van de nieuwe dag! Het was zo sereen stil dat we de vogels horen vliegen en fluiten boven het meer. Zelfs regelmatig het springen van vissen was te horen vanuit de hotelkamers. En als je de gordijnen openschooft zag je daar de prille voorjaarszon boven de bergen opkomen. Wat een Bijbels tafereel... zo mooi.

En dan moest de dag nog beginnen.

Een eerste volle dag, die ons direct naar Nazareth bracht. Bij binnenkomst baden we de Engel des Heren. Als eerste bezochten we het oude Nazareth, met grotwoningen van duizenden jaren oud.

Woningen uit de tijd van Jezus dus.

Daarna vierden we de Eucharistie boven de werkplaats van St. Jozef. De teksten van Jesaja en Lukas zullen, na de korte overweging door onze gids, nooit meer 'alledaags' worden.

Via de souq, de synagoge-kerk en een welverdiende koffie-pauze, kwamen we bij de basiliek van de Aankondiging. Op deze plek is het Woord vlees geworden, heeft de engel de Blijde Boodschap aan Maria gebracht dat zij moeder van Gods Zoon zou worden.

Een onbeschrijfelijk gevoel om op deze plaats te mogen zijn en heel langzaam een Wees Gegroetje te bidden.

Na de lunch bezochten we de Grieks Orthodoxe kerk, gebouwd boven de waterbron van Nazareth. We dronken uit dezelfde bron als 2000 jaar geleden Jozef, Maria en Jezus. Dezelfde voedingsbron als de heilige Familie!

Daarna bezochten we het oude Badhuis van Nazareth. Een recente ontdekking, die nog veel vragen maar ook uitroepetekens met zich meebrengt. In ieder geval een prachtig en ongeëvenaard voorbeeld van Romeinse badhuis-architectuur.

Onze laatste halte voor vandaag is Cana. De plaats van de wonderbaarlijke verandering van water in wijn. Goddelijke liefde die zich met menselijke medewerking geeft en openbaart.

### **Woensdag 12 maart**

Vandaag staat in het teken van het Meer van Galilea. Verschillende bijzondere plaatsen die we kennen uit het Evangelie, zullen we vandaag bezoeken.

Te beginnen met de Berg van de Zaligsprekingen. De Tien geboden, door God in de woestijn aan Mozes gegeven, worden door Jezus niet opgeheven, of verandert, maar voltooit. Hier spreekt Hij zijn Bergrede uit, in de vruchtbare omgeving van Galilea. Door als Christen te leven volgens Jezus' leer wordt je leven vruchtbaar.

We luisteren, wandelend en genietend van de omgeving, via het speciale Whispersysteem, naar de gehele Bergrede.

Een beetje in contrast met de schoonheid rondom het Meer van Galilea is de ruïnestad Kafarnaüm. Weinig is er over van de tweede vaderstad van Jezus. De eens zo welvarende stad waar zelfs een Romeins legioen legerde, waar Jezus ontelbaar veel wonderen verrichtte, is vervallen tot een ruïne.

Alleen het huis van Petrus en de synagoge zijn door franciscaanse archeologen weer tot enig aanzien gebracht. Met een beetje voorstellingsvermogen kun je echter de ooit zo levendige stad voor de geest halen, waar Jezus thuis kwam, waar Hij gezien en bemind werd. We zien de omgeving waarin Hij zich in stilte terugtrok om te bidden tot zijn Vader, we bezoeken de synagoge waar Hij de leer van zijn Vader verkondigde, waar Hij zieken genas en duivels uitdreef. We kunnen ons het tolhuis van Levi voorstellen en het gezin van de Romeinse honderdman.

Daarna vierden de H. Mis in Tabgha, aan de oever van het meer, op de plaats van de wonderbaarlijke broodvermenigvuldiging.

Vervolgens gingen we naar de plaats van het Primaatschap van Petrus; de plaats van het houtskoolvuur. Waar de leerlingen op eigen kracht geen vis konden vangen, daar bleek de vangst buitenproportioneel na een enkele aanwijzing door Jezus. Mag die eenvoud in gehoorzaamheid ook onze leidraad zijn in ons leven.

Vertrouwend op mensen die durven handelen naar zijn Geest, werd het hoeden van de kerk aan Petrus toevertrouwd.

Rond het middaguur stapten we in Ginosar in een zogenaamde vissersboot, die ons naar gene zijde van het meer bracht, waar we onze trek stilden met heerlijke St. Petrusvis.

Na de lunch stond de bus al weer op ons te wachten die ons naar de berg Tabor bracht. Maar roert ook in het Heilig Land zijn staart, we kregen dan ook een enorme plensbui over ons heen. Dat mocht de pret niet drukken, maar het normaal prachtige zicht vanaf de berg was nu helaas een beetje minder. Neemt niet weg dat het bezoek aan Tabor, met bijbehorende uitleg en (Bijbel)verhalen, veel indruk maakte. Als we nu lezen dat Jezus een berg opgaat kunnen we ons iets beter voorstellen wat dat onttrekken aan het dagelijkse niveau, ook fysiek aan inspanning vergt.

Na een heerlijk Tabor-moment met cappuccino, daalden ook wij weer af. Weliswaar is taxi's en zonder spreekverbod zoals Petrus, Jakobus en Johannes dat wel hadden. Wij zouden dan ook het liefst van de berg willen roepen hoe overweldigend onze ervaringen hier zijn!

### **Donderdag 13 maart**

Galilea alweer achter ons latend, rijden we vandaag een zeer speciale route, namelijk dwars door Samaria! We rijden voorbij aan Jenin nadat we zonder problemen de grensovergang met Palestina zijn gepasseerd.

Een aantal weken geleden hoorden we in de zondagsmis het Evangelie waarin Jezus door het grensgebied van Galilea en Samaria trok. Tien melaatsen kwamen naar Hem toe en vroegen om genezing. Slechts één kwam terug om Jezus te danken, nog wel een Samaritaan.

Op deze plaats, Burqin, staat een zéér oude kerk, de vijfde kerk zelfs in het Heilig Land door keizerin Helena gebouwd. Gebouwd rond de grot waarin in die tijd leprozen zich moesten schuilhouden. Je voelt de afwijzing die mensen van elkaar moeten ondergaan. Je voelt Gods genezing in de Grieks Orthodoxe kerk. Zeer authentiek, klein, eenvoudig, door weinigen bezocht. Grote indruk op de hele groep. "Naar dit soort plaatsen mag je ons vaker brengen" zei menigeen tegen de gids.

Via de route over weg nr 60, daalden we verder af naar het zuiden. We kwamen bij plaatsen die herinnerden aan de reizen die Maria maakten, naar haar nicht Elisabeth en naar Bethlehem voor de volkstelling.

Het Oude Testament ging hier open: de gebieden die door rondtrekken door Abraham, Isaak en Jakob geheiligd waren. Namen en verhalen die we kennen uit de Schrift liggen hier nu opeens voor ons. we rijden door de vlakte waar Jozef door zijn broers in een put is gegooid en later verkocht aan een handelskaravaan. Teveel om op te noemen en dan ook nog dat fenomenale uitzicht over de bergen van Israël!

We stoppen bij de stad Samaria, later door Herodes de Grote omgedoopt tot Sebaste. Restanten van een kruisvaarderskerk, waar in de apsis nu een moskee is. Tot ons geluk en grote verrassing wordt de toegang geopend waardoor we binnen kunnen in wat de graftombe van Johannes de Doper en de profeet Elias zou zijn. Alhoewel er weinig te zien is, het is ondergronds en men is niet toegerust op

grote aantallen bezoekers, het is dus pikkedonker, geeft het een bijzonder gevoel om bij de laatste rustplaats te zijn van hem die 'de grootste is van allen die uit een vrouw geboren zijn'.

Onze reis wordt vervolgd naar boven, naar het centrum van wat eens de grote hoofdstad van het noordrijk was.

na de lunch krijgen we een rondleiding door een gebied dat nog grotendeels opgegraven en toegankelijk gemaakt moet worden. Helaas is hier weinig geld voor en is dit gedeelte voor de Israëliëse autoriteit niet interessant genoeg om er geld in te investeren.

Hierna vervolgen we naar Nablus, de put van Jakob. De put ook waar Jezus in gesprek ging met een Samaritaanse (!) vrouw (!). "Ik ben het Levend Water" en velen kwamen door haar getuigenis en door zijn woorden tot geloof.

Nablus bezoeken kan natuurlijk niet zonder de lokale lekkernij geprobeerd te hebben! We lieten ons dan ook dor de reisleiding trakteren op een heerlijke knafeh. Geweldig, wat een veelzijdigheid in onze reis: Bijbel, cultuur, geschiedenis, prachtige routes door de natuur, maar ook veel lokale gewoontes en tradities die ons 'overkomen'.

Nablus ligt tussen de berg Gerizzim (Berg van de zegeningen) en de berg Ebal (berg van de vervloekingen). Gerizzim bezoeken we, omdat we daar een ontmoeting hebben met de broer van de hogepriester. Hij verteld ons over Samaritanen, waarom dat zij vinden dat zij het ware jodendom vertegenwoordigen.

Door hevige noodweer vervolgen we onze weg naar Jericho waar we de komende twee nachten zullen verblijven.

### **Vrijdag 14 maart**

Aan de oever van de Jordaan hernieuwen we onze doopbelofte en worden gezegend met Jordaanwater. Een indrukwekkend moment. De doortocht naar het Beloofde Land, de doop van Jezus, door Johannes, het wordt hier allemaal zo werkelijk!

Niet door de Geest, maar door de bus meegenomen, gaan we naar de plats van de Bekoringen. We gaan lopend de berg op! Ook degenen in de groep die al wat ouder (80+) zijn! Iedereen helpt elkaar en we komen gezamenlijk boven. Dat wil zeggen, tot aan de eerste stop, waar het station voor de kabelbaan is. Hier drinken we koffie en genieten van het uitzicht over de groene woestijn, over Jericho, de Dode Zee en de rivier de Jordaan. "Er zijn dagen dat ik een slechter uitzicht heb" roept één van de deelnemers vol bewondering en verbazing.

We lopen verder bergop naar het klooster dat tegen de berg ligt. Daar lezen we het verhaal van Jezus, door de duivel op de proef gesteld, nadat Hij 40 dagen en nachten had gevast.

Een groep Russische priesters zingt en bidt, hetgeen voor menigeen een eerste kennismaking is met Orthodoxe liturgie.

Na de lunch bezoeken we Qumran, waar de Dode Zeerollen gevonden zijn. Onze gids verteld over de Essenen die hier woonden, maar verteld ook dat de automatische koppeling van de rollen met de Essenen zoals die vaak gemaakt wordt, niet zo vanzelfsprekend is als men altijd aangenomen heeft. In ieder geval overbruggen de gevonden teksten een gat van 1000 jaar in canonieke maar ook in niet-canonieke geschriften. Ook de Thora door de Samaritanen gebruikt, is bij Qumran gevonden. Voor de geïnteresseerden een zéér bijzonder plaats met nog altijd een open einde.

En dan is het toch onderhand echt wel tijd voor die lang verwachte plons in de Dode Zee! Omdat de Sabbat langzaam ingaat, sluiten alle nationaal parken en joodse gelegenheden, dus brengen wij de rest van de middag relaxend en genietend door aan de Dode Zee.

### **Zaterdag 15 maart**

Vandaag rijden we bijna tot het meest zuidelijke puntje van de Dode Zee. Wat een prachtig uitzicht! rechts de woeste rotsformaties van de woestijn, met geregeld groene oases vanwege de recente regenval. Links van ons de Dode Zee en daarachter de bergen van Jordanië. Na onze rit door Samaria,

alweer zo'n geweldige indrukwekkende route vandaag. Eerste stop wordt gemaakt bij Massada. Eerst bekijken we de film over de geschiedenis verteld door Flavius Josephus rondom de eerste joodse opstand (66-73 na Chr.). Dan gaan we met de kabelbaan omhoog, waar onder een afdak, in de nabijheid van fris drinkwater, onze gids het verhaal over Massada uitbreidt vanaf de Hasmoneaanse dynastie. Massada speelt een belangrijke rol in de machtsstrijd van Herodes de Grote.

Na Herodes' dood wordt Massada bemand door het tiende Romeinse legioen, die daar blijven tot aan het begin van joodse opstand.

Galilese opstandelingen (zeloten) wanen zich koning van Jeruzalem, maar worden verjaagd door de zeloten uit Jeruzalem. Deze uit Jeruzalem verjaagde zeloten spelen uiteindelijk de heldenrol bij het verhaal van Massada. Ze weren zich hier tegen de Romeinen en weten als laatste stand te houden. Uiteindelijk als het moment van de definitieve nederlaag gekomen is, verkiezen ze de dood boven een leven in slavernij bij een menselijk meester.

Tot op de dag van vandaag is Massada het symbool voor Israël dat nooit meer zal vallen.

We kregen geen genoeg van het bezoek en de daarbij behorende verhalen, maar moesten uiteindelijk toch weer vertrekken om via de woestijn in Arad te komen, waar onze lunch gereed stond.

Na de lunch hadden we een bijzondere ontmoeting met een Canadese kunstenaar die als atheïst tijdelijk verbleef in een kibboets en daar bekeerde tot het Christendom. Nu woont hij al meer dan 30 jaar in Israël, heeft de Israëlische nationaliteit en heeft zelfs in het leger gediend.

Een bijzonder verhaal dat nog bijzonderder wordt als hij een soort van goddelijke opdracht voelt opkomen om een speciaal kunstwerk te maken rondom de holocaust. Hij voelt daar niets voor, om meerdere redenen, maar zoals zo vaak, God trekt aan het langste eind.

uiteindelijk ontstaat er een kunstwerk in 7 panelen met enerzijds de laatste woorden van Jezus, stervend aan het kruis en anderzijds een beeld van een holocaust slachtoffer.

Zéér indrukwekkend, vooral omdat het hier in dit land tot stand is gekomen.

Na dit bezoek rijden we wederom Palestina binnen en rijden noordwaarts naar Bethlehem.

### **Zondag 16 maart**

In alle vroegte onze 'nachtmis' gevierd. Kerstliederen gezongen en het kerstverhaal gehoord.

Ongelofelijk wat een sfeer er ontstaat door in saamhorigheid op deze plaats de Geboorte van God op aarde te vieren.

We konden echter nog niet de Geboortegrot bezoeken, omdat de Orthodoxen daar op zondagochtend het 'allenrecht' hebben.

Daarom vertrokken we eerst naar Hebron. Daar bezochten we Machpela, de grond die Abraham kocht om er zijn vrouw Sarah te begraven. De joodse exegese wijst dit stuk grond, deze rots, dan ook aan als het eerste stukje eigendom van het joodse volk in het Beloofde Land. Eerlijk gekocht en daarom voor altijd joods.

In de grot van Machpela liggen begraven Abraham, Sarah, Isaak, Rebecca, Jakob en zijn vrouw Lena.

Het is het enige nog intact gebleven bouwwerk van Herodes de Grote, die hier een enorm monument bouwde rond de graftombes van de aartsvaders en –moeders.

Later werd het een Byzantijns en kruisvaarderskerk. Tegenwoordig is het verdeeld in een moskee en een synagoge. Helaas niet gedeeld, maar verdeeld. De spanning is duidelijk voelbaar op deze heilige plaats.

Een joodse kolonist wenst ons in het voorbijgaan snel 'goede morgen'.

een Arabische winkelier nodigt ons op de koffie. Een militair wijst ons erop dat we van de straat een soort terras hebben gemaakt en dat we iets verder terug moeten, uit de zon, in de schaduw.

Hierna bezoeken we een glasblazerij en keramiekfabriekje. We ronden ons bezoek aan Hebron af bij de "Eik van Abraham". Datering van de eik varieert tussen 600 en 5000 jaar. Een enorme marge dus. In ieder geval is de eik oud en wordt hier Abrahams verblijf in Hebron en de openbaring van God als de Drie-eenheid herdacht.

In de middag is de basiliek van de Geboorte in Bethlehem weer gewoon te bezoeken voor iedere pelgrim, dus ook wij sluiten aan in de lange rij van mensen die Hem zijn komen eren. Helaas zijn de ondergrondse grotten, waar onder andere Hiëronymus gewoond en gewerkt heeft, de hele dag gesloten. Daarom brengt onze gids ons naar een andere grot: de Melkgrot. Hier heeft Maria haar pasgeboren Kind gevoed. Onderweg naar de grot komen we langs houtwerfboekjes en souvenirwinkels van de plaatselijke bevolking. Volgens onze gids aan te bevelen om hier te kopen en niet in de grote winkels waar gidsen en reisleiding vaak provisie opstrijken. In deze kleinere winkels steun je de lokale christelijke bevolking.

### **Maandag 17 maart**

Hebron was gisteren, geografisch gezien het hoogtepunt van de reis. spiritueel, theologisch is dat natuurlijk Jeruzalem. Laat ons vandaag opgaan naar het Huis van God!

De bus zet ons af op de Olijfberg. De rest van de dag lopen we. Pelgrimerend gaan we de Olijfberg af, de heilige stad Jeruzalem binnen.

Te beginnen bij Dominus Flevit, waar de Heer weende over het lot van Jeruzalem. Hier las onze gids het door Simon Montefiore bewerkte ooggetuigenverslag van Flavius Josephus over de val van Jeruzalem voor. Uitkijkend over Jeruzalem, waar eens de tempel stond, luisterden we ademloos. Waar de Heer weende, zagen we de verschrikkingen welke hier plaatsgevonden hebben toen de tempel verwoest werd voor onze ogen gebeuren. Wat een wreedheden, hier in de stad van God.

We vierden Eucharistie, uitkijkend over Jeruzalem. Met het verhaal van Montefiore vers in ons geheugen, was de Evangelielezing nog aangrijpend.

Omdat de chauffeur verkeerd gereden was, waren we iets te laat op de top van de Olijfberg aangekomen. Daarom moesten we na de H. Mis weer een stukje omhoog om op de plaats van de Hemelvaart en bij de Onze Vaderkerk te komen.

Uiteindelijk kwamen we in de Hof van Olijven. Het kost even wat moeite om je te realiseren op welke plaats je staat. Hier heeft Jezus doodsangsten uitgestaan, hier heeft Hij gebeden of de kelk alsjeblieft aan Hem voorbij mocht gaan. Water en bloed gezweet, uit pure angst om wat komen zou.

Maar Hij nam de beker en dronk hem tot de bodem leeg. Om jou en om mij....

Hier zou fotograferen verboden moeten zijn. Hier zou praten en lachten verboden moeten zijn. Hier zou ieder berouwvol en in schaamte in zichzelf gekeerd moeten zijn.

Net voor sluitingstijd, het Italiaanse Angelus meebiddend, bezochten we de Grot van het Verraad, waar Judas verraad pleegde door Jezus aan te wijzen met een kus.

Toen begon de toch wel behoorlijk klim naar boven, naar de ommuurde stad Jeruzalem.

Bij de Stefanuspoort (Lionsgate) baden we psalm 122: Nu mag mijn voet, Jeruzalem, uw poorten binnentreden!

Wat een gevoel, om in het voetspoor van zovelen, nu eindelijk ook deze stad binnen te mogen gaan!

We liepen de Via Dolorosa. De weg van het kruis. Later zouden we deze kruisweg ook biddend afleggen, maar nu kregen we bij iedere statie uitleg en nu konden we foto's maken en vragen stellen; hetgeen tijdens het bidden natuurlijk niet gepast is.

Aangekomen bij de laatste staties stonden we ineens voor de Heilig Grafkerk. De plaats van het grootste geheim en grootste gebeurtenis van ons Christelijk geloof: de Verrijzenis, de overwinning op de dood!

De kerk is erg chaotisch, en helaas heerst er geen broederlijke eensgezindheid tussen de verschillende christelijke kerken. Wat een gebouw! Wat een complex geheel!

Bij enkele ging de 'harde schijf' op tilt. We hadden zoveel gezien, zoveel gehoord, dit maakte zo'n indruk dat we even tijd nodig hadden voor onszelf.

Gelukkig was daar de koffie!

Na die noodzakelijke koffiepauze, vervolgde we onze weg via o.a. de Sefardische synagogen naar de Klaagmuur.

Door de straatjes van Jeruzalem kwamen we uiteindelijk aan bij ons hotel in de Oude Stad. Bijzonder om in de Oude Stad te kunnen verblijven.

### **Dinsdag 18 maart**

In alle vroegte, de meeste winkeltjes in de souq zijn zelfs nog niet open, lopen we naar het Tempelplein. Daar aangekomen blijken we toch niet de eerste te zijn, en zeker niet de enige! Een lange rij wachtende is ons voor om het Tempelplein te mogen betreden.

Na 45 minuten wachten zijn we aan de beurt. Het wachten méér dan waard, want hier zijn we toch wel op een zeer bijzondere plek.

Hier bond Abraham zijn zoon Isaak vast om hem te offeren, indien dit Gods wil zou zijn. Dit stuk grond kocht koning David om er God eindelijk een thuis te kunnen geven. Davids zoon Salomo bouwde uiteindelijk hier de eerste tempel. Herodes de Grote bouwde de tweede tempel, nadat de eerste verwoest was door de Babyloniërs.

Deze tweede tempel was de tempel waar Jezus aan God werd opgedragen, waar de profetie van Simeon werd uitgesproken over Jezus en Maria.

In deze tempel werd Jezus gevonden toen Hij als 12-jarige zoek was geraakt.

Hier... kwam Hij als Hij in Jeruzalem was om te bidden, om te leren, dit was het huis van zijn Vader.

Hier vonden door de eeuwen heen vreselijke verwoestingen en slachtpartijen plaats, hier hadden de Tempeliers hun verblijf, de kruisvaarders koningen enzovoort enzovoort...

Hier staat nu de Gouden koepel, memorial voor islamieten aan de nachtelijke hemelvaart van de profeet Mohammed.

Sidderend betreed je iedere vierkante meter hier. Er valt zoveel te vertellen en te weten over dit zwaar beladen stukje aarde, hier moet je zelf zijn geweest om dit te ervaren.

Na ons bezoek aan het Tempelplein vierden we de Eucharistie in de basiliek van Ecce Homo. Gekozen was voor het misformulier 'eenheid onder de Christenen'. We hadden inmiddels wel in de gaten dat deze keuze de reisleiding aangerekend kon worden als zeer wijs.

Na de lunch stond de Sionsberg op het programma. Te beginnen bij Petrus in Gallicantu. De kerk van het hanengekraai.

We merkten dat, in tegenstelling tot andere groepen, onze rondleiding/ uitleg niet begon bij de (prachtige) deur van de kerk, maar op een plekje waar niemand interesse voor scheen te hebben.

Onze gids deed dit blijkbaar bewust, want hij schetste daar een beeld van het Jeruzalem in Jezus' tijd. Van daaruit konden we precies zien wat hij bedoelde en konden zo de gang van Jezus volgen die Hij maakte vanuit de Zaal van het Laatste Avondmaal, naar de Hof van Olijven en vanaf toen in gevangenschap naar het huis van Kajafas.

Na deze uitleg bezochten we de kerk. Te beginnen in bij de cellenblok waar Jezus zijn nacht in gevangenschap heeft doorgebracht. Ook zagen we ruimte waar gegeseld werd.... afschrikwekkend...

Langzaam gingen we de Sionsberg verder op en kwamen bij de Zaal van het Laatste Avondmaal.

Daaronder verondersteld de graftombe van koning David, maar dat is zeer onwaarschijnlijk.

Waarschijnlijk heeft dit te maken met de naamsverschuiving van Sion; van de heiligdommen van David en Salomo naar de christelijke heiligdommen.

Bovenaan de berg staat de kerk Maria Dormitio. Hier heeft Maria volgens oude traditie de laatste fase van haar leven doorgebracht en is ze ontslapen.

Degenen die nog energie overhadden zijn daarna met de gids nog een aantal mooie plaatsen in de Oude Stad gaan bezoeken, die niet op het programma stonden, maar wel de moeite waard zijn.

### **Woensdag 19 maart**

In alle vroegte baden we de Kruisweg. Een verrijking, zeker omdat we deze al eens gelopen hadden. Aansluitend vierden we Pasen in de kerk van het heilig Graf!!!

Midden in de 40-dagentijd zongen wij uit volle borst Alleluia!

Voor ieder begon er toen een vrij dag in Jeruzalem. Een enkeling ging naar Yad Vashem, anderen liepen over de oude stadsmuren helemaal rond de stad, weer anderen bezochten nog enkele plekken die veel indruk gemaakt hadden. Maar iedereen ging minstens ook even winkelen. Souvenirs voor thuis, om deze reis nooit te vergeten.

's Avonds had de reisleiding no een verrassing in petto. Geen diner in het hotel, maar in een leuk restaurant nabij Bethlehem, in de sfeer van een bedoeïenentent.

lokale danser zorgden voor sfeer, de kok zorgde voor een heerlijk laatste avondmaal in het Heilig Land, de obers zorgden voor een glaasje wijn of Arak..... en uiteindelijk zelfs voor de waterpijp voor hen die de verleiding niet konden weerstaan.

Een zeer geslaagde avond van een geweldige pelgrimage!!

### **Donderdag 20 maart**

Want in de ochtend van de volgende dag moesten we onze spullen weer pakken om weer huiswaarts te gaan. Aan al het goede komt eind. Ten minste hier op aarde.

psalm 137 biddend lieten we Jeruzalem achter ons om in Abu Gosh , in een prachtige kruisvaarderskerk met geweldige muurschilderingen, onze dank-mis te vieren. Dank voor zoveel moois dat ons overkomen is deze reis.